

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут мистецтв
Кафедра інструментально-виконавської майстерності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
О.Б. Жильцов
2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
СПЕЦІАЛЬНИЙ ІНСТРУМЕНТ. СКРИПКА
для студентів

Спеціальності 025 «Музичне мистецтво» (Інструментальне виконавство)

Освітнього рівня: перший (бакалаврський)

Освітньо-професійної програми
підготовки бакалавра музичного мистецтва

025.00.04 Інструментальне виконавство
(оркестрові струнні, народні, духові та ударні інструменти)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА Ідентифікаційний код 02136554	
Начальник відділу моніторингу якості освіти	
Програма № <u>1062/18</u>	
<u>Жильцов</u> (підпис)	(прізвище, ініціали)
« <u> </u> »	20 <u>18</u> р.

Київ – 2018

Розробник: Василевич Марта Олексіївна, викладач кафедри інструментально - виконавської майстерності

Викладач: Василевич Марта Олексіївна, викладач кафедри інструментально - виконавської майстерності

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності

Протокол від 05.08 2018 року № 10

Завідувач кафедри _____ (Т. Б. Каблова)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої (професійної/наукової) програми (керівником проектної групи)

6.08.2018 р.

Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(керівник проектної групи) _____ (О. М.Олексюк)

(підпис)

на 20__ / Робочу програму перевірено

____.____.2018 р.

Заступник директора _____ (А.О. Таранник)

(підпис)

Пролонговано:

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис)

(ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис)

(ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис)

(ПІБ)

на 20__ /20__ н. р. _____ (_____), «__»__ 20__ р.,

(підпис)

(ПІБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання - денна	
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	7 / 750	
Курс	II	
Семестр	3	4
Кількість змістових модулів з розподілом:	4	
Обсяг кредитів	3	3
Обсяг годин, в тому числі:	90	90
аудиторні	76	72
модульний контроль	6	6
семестровий контроль	8	12
самостійна робота	-	-
форми семестрового контролю	залік	екзамен

2. Мета навчальної дисципліни - формування інструментально-виконавської компетентності та розвиток творчого потенціалу студента у процесі засвоєння навчального репертуару для скрипки; підготовка музикантів-спеціалістів, здатних до самостійної професійної діяльності: оркестрантів у симфонічних, камерних оркестрах, камерних виконавців у різноманітних ансамблях, а також викладачів початкових спеціалізованих мистецьких закладів.

Завдання навчальної дисципліни - виховання ряду компетентностей студента, зокрема:

інтегральна (комплексна інтеграція знань, умінь і навичок із таких фахових дисциплін: спеціальний музичний інструмент, теорія та історія музики, спрямована на розвиток особистості, здатність до творчої самореалізації у сфері музичного мистецтва);

комунікативна (здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності, здатність працювати у команді, вільне володіння українською мовою, здатність до професійного спілкування іноземною мовою);

самоосвітня (здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу ;та самореалізацію);

інформаційна (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел, необхідної для навчальної і педагогічної діяльності, здатність до ефективного використання інформаційних технологій у соціальній та професійній діяльності);

Фахові:

музично-теоретична (здатність застосовувати базові знання провідних музично-теоретичних систем та концепцій, історичних та культурологічних процесів розвитку музичного мистецтва у музикознавчій, виконавській та педагогічній діяльності);

музично-інформаційна і технологічна (здатність до самостійного пошуку музичного матеріалу в мережі Інтернет, репертуарних збірках, навчально-методичних посібниках).

Спеціальні:

інструментально-виконавська (здатність здійснювати виконавську діяльність на базі професійних знань та навичок гри на музичному інструменті, оркестрової та ансамблевої гри, репетиційної роботи та концертних виступів);

концертно-сценічна (здатність до культурно-освітньої та концертно-виконавської діяльності в умовах публічного виступу);

3. Результати навчання за дисципліною

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- вільно володіти музичним інструментом, уміти використовувати його у концертно-виконавській діяльності; мати навички читання нот з аркуша, транспонування, добору музики на слух; володіти методами навчання гри на музичних інструментах; бути здатним організувати інструментальне музикування школярів у початкових мистецьких навчальних закладах;
- мати ціннісно орієнтовану позицію; загальнокультурну ерудицію, світогляд; розуміти сутність і соціальну значущість майбутньої професії; бути здатним до збереження національних духовних традицій;
- уміти самостійного вишукувати та обробляти інформацію з різних джерел для розгляду конкретних питань; мати здатність до ефективного використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які містять текстовий, аудіо- та відеоматеріал, для професійної діяльності;
- бути готовим до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямовувати свої вміння на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності; прагнути до особистісно-професійного лідерства та успіху.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план навчання

Назва змістових модулів, тем	У сь ог о	Розподіл годин між видами робіт					Сам ості йна
		Аудиторна:					
		Л е к ц і ї	Се мі на ри	Пра кти чні	Лаб ора тор ні	Інд иві дуа льн і	
Змістовий модуль 1. Вивчення гам і етюдів – важлива і невід’ємна частина навчального процесу.							
Тема 1 Відпрацювання техніки штрихів та подвійних нот.	19				19		
Тема 2 Етюди – проміжна ланка між вправами і п’єсами.	19				19		
Модульний контроль	3						
Разом	41						
Змістовий модуль 2. Виконання художніх музичних творів – основне призначення і суть музично-виконавської діяльності.							
Тема 1 Робота над звуковидобуванням, динамікою та штрихами у п’єсі.	19				19		
Тема 2 Робота над твором великої форми, осмислення форми та художнього образу.	19				19		
Семестровий контроль	8						
Модульний контроль	3						
Разом	49						
Усього за I семестр	90						
Змістовий модуль 3.							
Тема 1 Відпрацювання культури звуку, вдосконалення вібрації, інтонаційна точність під час вивчення кантиленних п’єс.	18				18		
Тема 2 Засвоєння правильної манери виконання рухливих і танцювальних п’єс.	18				18		
Модульний контроль	3						
Разом	39						
Змістовий модуль 4							
Тема 1 Зростання виконавської майстерності у процесі вивчення поліфонічних творів.	18				18		
Тема 2 Поглиблення навичок читання з листа та вдосконалення оркестрової гри.	18				18		
Модульний контроль	3						
Семестровий контроль	12						
Разом	39						
Усього за II семестр	90						
Усього за II курс	180						

5. Програма навчальної дисципліни Змістовий модуль 1 (II курс, III семестр)

Вивчення гам і етюдів – невід’ємна частина навчального процесу.

Тема 1.1. Вимоги, яким відповідають гами, вправи та етюди - це робота над опануванням простих і складних виконавських рухів, зосередження на техніці ігрового руху, відпрацювання його точності та швидкості на матеріалі, не обтяженому художніми завданнями. Три функції технічного матеріалу: 1) підготовча; 2) зміцнювальна; 3) виправна.

Робота над двома гами (мажор та паралельний мінор) у різних штрихових варіантах, арпеджіо, подвійними нотами.

Тема 1.2. Етюди є проміжною ланкою між вправами і п’єсами. Вивчення етюдів сприяє плановому нагромадженню виконавських навичок, а також підготовляє техніку виконання конкретних художніх творів.

Основна література: 1, 3, 4, 6.

Додаткова література: 1, 3, 6, 8, 14, 16.

Змістовий модуль 2 (II курс, III семестр).

Основне призначення і суть музично-виконавської діяльності – це виконання художніх музичних творів.

Тема 2.1. Праця над художнім твором сприяє не лише правильному втіленню композиторського задуму, але й розкриттю індивідуальних особливостей студента. Вивчення художніх творів мобілізує творчі сили, стимулює оволодіння технікою гри, тому у їх засвоєнні важливою складовою є робота над технічним матеріалом. Необхідність дотримання основних етапів вивчення художніх творів. Знання особливостей стилю, жанру, розуміння структури форми, тонально-гармонічного плану; вміння визначити необхідні темпи, динаміку, агогіку. Формування у студента попереднього виконавського задуму. Підготовка до виконання п’єси та твору великої форми.

Основна література: 1, 3, 5, 6.

Додаткова література: 1, 4, 5, 10, 12, 15.

Змістовий модуль 3 (II курс, IV семестр).

Відпрацювання стильової різноманітності у п’єсах різного характеру.

Тема 3.1. Художня свобода та емоційна насиченість, технічна точність і невимушеність, рельєфне відтворення темпів, динаміки під час роботи над творами різного характеру. Відпрацювання культури «співу» на інструменті під час вивчення кантиленних п’єс. Засвоєння правильної манери виконання рухливих і танцювальних п’єс. При виконанні п’єс віртуозно-романтичного характеру слід приділяти увагу легкості виконання, розвитку елементів

імпровізаційності. Досягнення естрадної готовності виконавця - коли вже нема думок про технічні труднощі, втоми і напруження, а є повне зживання з музикою. Виконання двох різнохарактерних п'єс.

Основна література: 1, 3, 5, 6.

Додаткова література: 1, 4, 5, 10, 12, 15

Змістовий модуль 4 (III курс, IV семестр)

Зростання виконавської майстерності у процесі вивчення поліфонічних творів.

Читання з листа, ансамблева гра – органічна частина роботи в класі.

Тема 4.1. Засвоєння поліфонічних творів посилює вимогливість до якості гри, розширює художній світогляд, збагачує виконавські навички. Напрямок роботи з поліфонією - подолання труднощів специфічного скрипкового інтонування в мелодії без супроводу та виконання двох основних типів фактури: одноголосої мелодії та багатоголосої тканини. Відшліфування почуття ритму, спираючись не на формально показані сильні долі, а на живе відчуття дихання мелодії. Осмислення фразування. Виявлення в одноголосій мелодії захованої поліфонії, використовуючи для цього динаміку та агогіку, штрихові прийоми. Подолання труднощів при виконанні акордів, двоголосся, дотримуючись повноцінного звучання голосів.

Основна література: 1, 3, 5, 6.

Додаткова література: 4, 5, 11, 15.

Тема 4.2. Виховання вміння самостійно розбирати нові твори, швидко орієнтуватися в тексті, дотримуючись відповідного темпу, враховуючи динаміку, фразування, художній зміст твору є однією з важливих сторін професійного розвитку виконавця. Самостійна робота над партією кожного ансамбліста. Поступове налагоджування в процесі цілеспрямованої роботи координації, синхронності, зіграності голосів. Систематична робота над чистотою інтонації в ансамблі, коригуючи власні слухові відчуття з відчуттями партнерів. Найважливіша риса ансамбліста – вміння слухати. Систематичне виховання в учасників ансамблю «почуття ліктя», вміння відчувати і передчувати творчі наміри партнера. Робота над грамотним підбором аплікатури та штрихів.

Відпрацювання умінь в Камерному оркестрі Інституту мистецтв на базі Навчальної лабораторії виконавської майстерності.

Основна література: 1, 3, 5, 6.

Додаткова література: 1, 4, 6

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість	Максимальна кількість балів	Кількість	Максимальна кількість балів	Кількість	Максимальна кількість балів	Кількість	Максимальна кількість балів
Відвідування	1	38	38	38	38	36	36	36	36
Лабораторна робота	10	38	380	38	380	36	360	36	360
Контрольне модульне прослуховування	25	1	25		25	1	25	1	25
Разом		-	443	-	443	-		-	
Максимальна кількість балів:		886				842			
Розрахунок коефіцієнта:		Усього за період роботи до заліку 886 балів (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнта – 8,86) .				Усього за період роботи до екзамену 842 бали (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 1,4); екзамен - 40 балів.			

6.2. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форми проведення	Критерії оцінювання	Бали
Модульний контроль 1		
Відкрите прослухування	повний обсяг виконання 6 техніка виконання штрихів 6 якість інтонації 6 техніка виконання подвійних нот 7	25
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 2		
Прослухування під час роботи в класі	дотримання основних етапів вивчення художніх творів 8 розуміння форми твору 8 робота над технічними труднощами 9	25
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 3		
Відкрите прослухування	знання тексту 8 інтонаційна точність 8 техніка виконання 9	25
Максимальна кількість балів		25
Модульний контроль 4		
Прослухування під час роботи в класі	подолання труднощів виконання поліфонічної тканини 15 оволодіння навичками читання з листа 10	25
Максимальна кількість балів		25

6.3. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання:

Залік – виконання твору великої форми та п'єси

Екзамен – виконання однієї частини поліфонічного твору та твору великої форми

6.6. Шкала відповідності оцінок.

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100 - 90
Дуже добре	82 – 89
Добре	75 - 81
Задовільно	69 – 74
Достатньо	60 - 68
Незадовільно	0 - 59

7. Навчально-методична картка дисципліни

II курс

Аудиторні (лабораторні) заняття – 152 год. Самостійна робота - 14 год. Модульний контроль - 14 год

I семестр					II семестр			
Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4	
Назва модуля	Вивчення гам і етюдів – важлива і невід’ємна частина навчального процесу.		Виконання художніх музичних творів – основне призначення і суть музично-виконавської діяльності.		Підготовка та виконання двох різнохарактерних п’єс.		Зростання виконавської майстерності у процесі вивчення поліфонічних творів. Поглиблення навичок читання з листа та вдосконалення оркестрової гри.	
Загальна кількість балів	50				50			
К-сть балів за модуль	3		3					
Заняття №	1 - 19	20 - 38	39 - 58	59 - 76	1 - 17	18 - 35	36 - 53	54 – 72
Теми занять та кількість балів	Робота над двома гами (мажор і мінор), штрихи, арпеджіо, подвійні ноти.	Робота над етюдами на різноманітні види техніки.	Робота над п’єсою. Розбір твору великої форми.	Робота над твором великої форми.	Розбір п’єс та відпрацювання технічних труднощів.	Робота над художнім оформленням.	Робота над поліфонією.	Поглиблення навичок читання з листа. Виховання основних засад оркестрового виконавця.
Відвідування	19	19	19	19	18	18	18	18
Робота під час занять	190	190	190	190	180	180	180	180
Види поточного контролю	25		25		25		25	
Підсумковий контроль	Залік				Екзамен			
Коефіцієнт	Усього за період роботи до заліку - 886 балів (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнта – 8,86).				Усього за період роботи до екзамену – 842 бали, (що прирівнюється до 60 балів з урахуванням коефіцієнта – 14,3); екзамен оцінюється в 40 балів.			

8. Рекомендовані джерела:

Гами і вправи:

1. Гржималі І. – Вправи в гамах.
2. Григорян А. – Гами і арпеджіо.
3. Коргуєв С. – Вправи у подвійних нотах.
4. Шевчик О. – Школа скрипкової техніки.
5. Шрадїк Г. – Вправи, т. II.

Етюдї:

1. Данкля Ш. – 50 щоденних етюдів-вправ.
2. Кайзер Г. – Етюдї (т.т.ІІ,ІІІ).
3. Крейцер Р. – Етюдї.
4. Мазас Ф. – Етюдї (тт.І, ІІ)
5. Роде П. - 24 капрїси.
6. Фїорїлло Ф. – 36 етюдів.
7. Вїбранї етюдї. Етюдї в позиціях. /Упорядник К.Фортунатов/.

Полїфонїчні твори:

1. Телеман Г. – Фантазїї для скрипки соло.
2. Бах Й.-С. – Сонати і партїти для скрипки соло.
3. Полїфонїчні твори для скрипки соло (збїрник).

Твори великої форми:

1. Бах Й.-С. – Концерти ля мїнор, мї мажор.
2. Вїоттї Дж. – Концерт №22, №24.
3. Гендель Г. – Сонати мї мажор, ре мажор.
4. Кореллі А. – Сонати ля мажор, мї мїнор.
5. Крейцер Р. – Концерт №13.
6. Моцарт В.-А. – Концерти № №1,3.

П'єси зарубїжних авторів:

1. Бах Й.-С. – Арія, Жїга, Бурре, Сарабанда, (обр.Я. Хейфеца), Арія (обр.К.Фортунатова).
2. Бетховен Л. – Менует.
3. Верачїні Ф. – Сарабанда.
4. Венявський Г. – Куявяк, Мазурка, Легенда.
5. Гендель Г.-Ф. – Арія (обр. К.Мостраса).
6. Глюк Х. – Мелодїя.
7. Госсек Ф. – Жїга.
8. Давїд Ф. – Етюд.
9. Дакен А. – «Зозуля».
10. Дрдля Ф. – Серенада.
11. Еллертон Г. – Тарантелла.

12. Крейслер Ф. – Арія, «Муки кохання», Рондино на тему Бетховена, Граве, В темпі менуета.
13. Лауб – Канцонетта.
14. Массне Р. – Роздум.
15. Моцарт В.-А. – Адажіо.
16. Рахманінов С. – Вокаліз.
17. Рубінштейн А. – Ауер Л. – Мелодія
18. Сен-Санс К. – «Лебідь» із сюїти «Карнавал тварин».
19. Форе Г.- Ельман М. – Пробудження.
20. Хачатурян А. – Ноктюрн.
21. Чайковський П. – Збірник п'єс для скрипки.
22. Шер В. – «Метелики»
23. Шнітке А. – Сюїта в старовинному стилі.
24. Шуберт Ф. – «Бджілка».

П'єси українських авторів:

1. Барвінський В. – Гумореска на народні теми.
2. Вериківський М. – Пісня із «Української сюїти».
3. Жербін – Прелюд.
4. Зноско-Боровський О. – «Веселий танок».
5. Кос-Анатольський А. – Куявяк і Оберек із балету «Сойчине крило».
6. Косенко В. – «Мрії».
7. Левицький І. – «Дума про Нечая».
8. Лисенко М. – Елегія, Пряля.
9. Лятошинський Б. – Мелодія.
10. Людкевич С. – «Квочка».
11. Ревуцький Л. – Інтермеццо.
12. Сімович Р. – Колискова.
13. Скорик М. – Мелодія, Колискова, Вальс.
14. Солтис А. – «На полонині».
15. Фільц Б. – Аркан.

Твори для ансамблю.

1. Бах Й.-С. – Концерт для двох скрипок з оркестром ре мінор.
2. Вівальді А. – Концерт для двох скрипок ля мінор.
3. Віотті Дж. – Дуети для 2-х скрипок.
4. Гайдн Й. – Дуети для 2-х скрипок.
5. Кос-Анатольський А. – Струнно-смичкові ансамблі (збірник).
6. Мострас К. – Збірник класичних дуєтів для 2-х скрипок.

Методичне забезпечення курсу

Основна література

1. Ауэр Л. Моя школа гри на скрипке. Інтерпретація произведених скрипичної класики / Л.Ауэр. – М.: Музыка, 1965. - 272 с.
[Електронний ресурс] - <http://leaserang.weebly.com/blog/leopoljd-auer-moya-shkola-igri-na-skipke>
2. Василевич М.О. Формування досвіду сценічної витримки виконавців-інструменталістів у системі професійної мистецької освіти // Професійна мистецька освіта і художня культура: виклики ХХІ століття. – Матеріали ІІ Міжнародної науково-практичної конференції. – К.: 2016. - 751 с.
3. Григорьев В.Ю., Гинзбург Л.С. - История скрипичного искусства в трех выпусках. Учебник для вузов/ В.Ю. Григорьев, Л.С. Гинзбург - М.: Музыка, 1990, 285 с. [Електронний ресурс] - <http://www.rulit.me/books/istoriya-skipichnogo-iskusstva-v-treh-vypuskah-vypusk-1-read-178094-1.html>
4. Стеценко В. – Методика навчання гри на скрипці / В.Стеценко. – К.: Музична Україна, 1974. – Ч.І - 170 с.
5. Стеценко В. – Методика навчання гри на скрипці / В. Стеценко. - К.: Мистецтво, 1964. – Ч.ІІ - 154 с.
6. Янкелевич Ю. - Педагогическое наследие. - М.: Музыка. 1983. – 253с. – [Електронний ресурс] - <http://listid.ru/item/804447>

Додаткова література

1. Григорьев В. - Леонид Коган / В.Григорьев. М.: Музыка, 1984. – 30с.
2. Гуральник Н.П. Развитие скрипичной школы Восточной Европы ХХ столетия: история, теория, методика: навч.-метод. посібник / Н.П. Гуральник. – К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2005. – 144с.
3. Гуревич Л. – Скрипичные штрихи и аппликатура как средство интерпретации / Л. Гуревич. Л.: Музыка, 1988. – 165с.
4. Гутников Б. Об искусстве скрипичной игры / Б. Гутников. – Л.: Музыка, 1988. - 56 с.
5. Кан А. – Радости и печали: Размышления Пабло Казальса / А. Кан. – М.: Прогресс, 1977. – 229с.
6. Лесман И. Очерки по методике обучения игре на скрипке / И. Лесман. М.: Гос.муз.изд-во, 1964. - 272 с.
7. Мейлих Е. – Джордже Энеску / Е. Мейлих. - Л.: Музыка, 1980. – 80 с.
8. Очерки по методике обучения игре на скрипке: Вопросы техники левой руки скрипача: Сб.статей. Учебное пособие для музыкальных училищ и консерваторий / под ред. М.С.Блока. – М.: Музиздат, 1960, - 203 с.
9. Раабен Л. – Жизнь замечательных скрипачей / Л.Раабен. – М., Л.: Музыка, 1967. – 212 с.
10. Раабен Л. – Скрипка / Л. Раабен. - М., Гос.муз.изд-во, 1963. - 96 с.